

LASTEN EN LUSTEN IN BALANS

Impactrapport bouw kerncentrales Borssele

versie 1.0

Presentatie impactonderzoek

Thema-sessie 8 september 2025

UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

ly:ias

INHOUD

- Doelstelling opdracht
- Vertreksituatie
- Aanpak onderzoek
- Hoofdlijn uitkomsten onderzoek
- Maatregelen en aanbevelingen
- Vervolg

DOELSTELLING OPDRACHT

- Reële inschatting **impact** op de directe omgeving en de rest van Zeeland
- Suggesties voor mitigerende en versterkende **maatregelen**
- Basis leggen voor **nulmeting en monitoring**
- Stevig fundament voor **Rijk-regiopakket**

VERTREKSITUATIE

In opdracht van gemeente Borsele en Provincie Zeeland

Eind juni 2024 – januari 2025

Keuze bouw (wel/niet), aannemer, contractvoorwaarden aannemer, uitkomsten mer, technische haalbaarheidsstudies, etc.

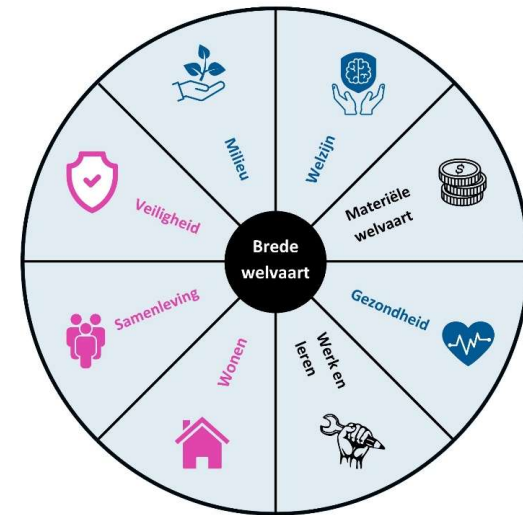
Focus op mogelijke komst twee nieuwe centrales in Borssele, met goed begrip van context: meerdere grootschalige energieprojecten in Zeeland

Veel onzekerheden en uitlopende planning (zie o.a. Kamerbrief 22-11-2024)
→ 1.0-versie impactonderzoek

AANPAK ONDERZOEK (1/4)

1. Acht thema's **brede welvaart**, geordend naar drie hoofdthema's: economisch, sociaalmaatschappelijk en fysieke leefomgeving

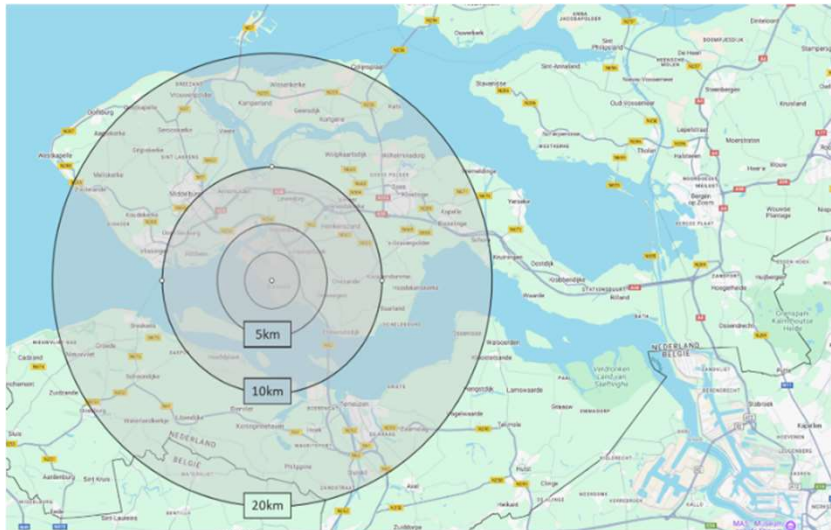

2. **Theory of Change** (keten van verandering)

AANPAK ONDERZOEK (2/4)

1. Brede welvaart
2. Theory of Change
3. Onderscheid fasering
4. Redeneren vanuit epicentrum

Bouwfase

1. Voorbereiding
2. Grondwerk
3. Civiele constructie
4. Installatie mechanica & elektra
5. Ingebruikname (testfase)

Exploitatiefase

AANPAK ONDERZOEK (3/4)

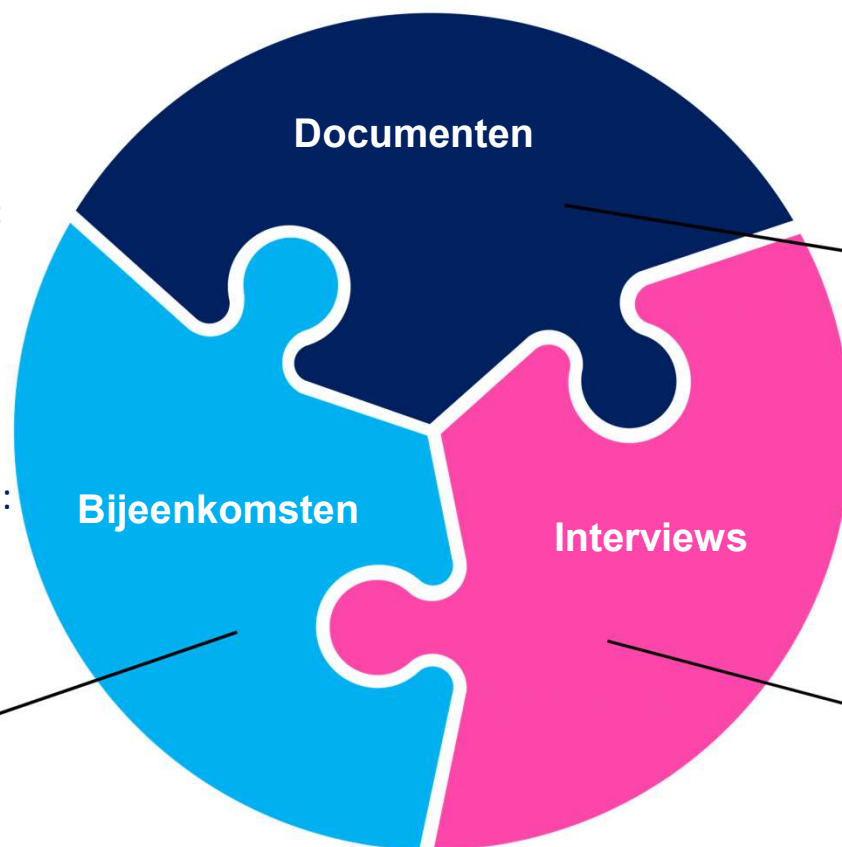
Triangulatie

Keten van verandering:

- Inwoners
- Ondernemers
- Onderwijs
- Overheid

Regionale betrokkenen:

- OZO
- Provincie
- Gemeenten
- Andere partijen

Beleidsdocumenten

Referentietrajecten

(Hinkley Point C, Sizewell C en Olkiluoto):

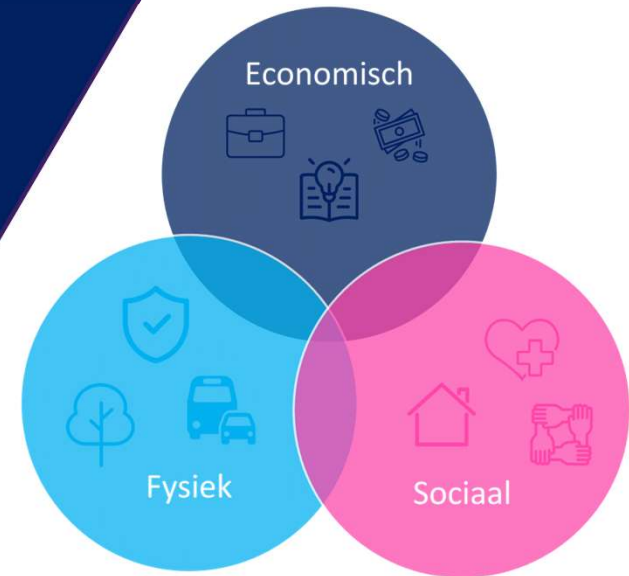
- Generatie 3+ reactor
- Beschikbaarheid
- Recent
- Enigszins vergelijkbaar / Westers

Regio Somerset (Engeland):

- Inwoners
- Ondernemers
- Lokale overheid

AANPAK ONDERZOEK (4/4)

- Per thema: analyse huidige situatie ⇒ mogelijke g
⇒ te verwachten effecten/verwachte impact en ri
- Goed begrip van context: cumulatieve effecten an
grootschalige energieprojecten in Zeeland
- Brede participatie van betrokkenen en belanghebbenden
(voortbouwend op BVG en eerdere participatie provincie)
- Analyse bestaande beleidsambities ⇒ wat reeds
ondervangen? ⇒ wat (aanvullend) nodig?
- Advies over (mitigerende) maatregelen voor voorkomen/
verminderen overlast en voor realiseren meerwaarde

HOOFDLIJN UITKOMSTEN ONDERZOEK

- Verwachte positieve impact en mogelijkheden voor meerwaarde met name in economisch domein, op regionale schaal
- Gevolgen voor sociaalmaatschappelijk domein en fysieke leefomgeving meer nadelig, op lokale schaal en met name tijdens bouwfase ⇒ In beleid oog hebben voor sociale en fysieke consequenties
- Start tijdig met doordachte maatregelen om lasten en lusten in balans te brengen en positieve nalatenschap te realiseren
- Lasten en lusten in balans brengen vereist:
 - Structureel partnerschap van betrokken en betrouwbare overheden
 - Effectieve samenwerking Rijksoverheid, provincie, Zeeuwse gemeenten, inwoners, maatschappelijke organisaties, onderwijs en bedrijfsleven
 - Duurzame investeringen (≠ 'compensatie', dat leidt bij inwoners tot zorgen over 'wingewest' en 'afkoopsom')
 - Uitvoeringskracht voor langjarige samenwerking en uitvoering Rijk-regiopakket
 - Monitoring en evaluatie

MAATREGELEN & AANBEVELINGEN ECONOMISCH

Maatregelen voor voorkomen of verminderen negatieve impact

- Kom inwoners in directe nabijheid bouwlocatie ruimhartig tegemoet
⇒ verduurzamen woningen en compensatie bij overlast
- Spreek met NSP en lokale bedrijven over gewenste maatregelen en incentives

Aanbevelingen voor versterken positieve impact

- **Realiseer positieve nalatenschap voor Borsele en Zeeland; 'Elke Regio Telt' geldt ook voor Zeeland**
- Profileer Zeeland als groene, duurzame en gezonde provincie
- Ontwikkel integrale strategie voor energietransitie o.b.v. Energievisie Zeeland
- Versterk vestigingsklimaat door te investeren in infra, economie en (technisch) onderwijs
- Start met ondersteuningsprogramma voor lokale bedrijven

MAATREGELEN & AANBEVELINGEN SOCIAAL

Maatregelen voor voorkomen of verminderen negatieve impact

- Programma voor huisvestingsvraagstuk, incl. regionale afstemming
- Voorzieningen voor zorg & onderwijs
- Anticipeer op onzekerheden en vertraging
- Structurele informatie-uitwisseling en participatie

Aanbevelingen voor versterken positieve impact

- **Structureel partnerschap en duurzame investeringen**
- Investerings in leefkwaliteit
- Behoud huisvesting arbeiders na de bouw
⇒ langdurige meerwaarde voor regio

MAATREGELEN & AANBEVELINGEN FYSIEK

Maatregelen voor voorkomen of verminderen negatieve impact

- Tref maatregelen voor beperken overlast bouwverkeer en waarborgen verkeersveiligheid
- **Breng aanbestedingsvoorwaarden** **tijdig in beeld, breng Omgevingsdienst in positie en betrek gemeente Borsele en provincie vanwege lokale kennis**
- **Ga in gesprek met Veiligheidsregio over veiligheidsrisico's**

Aanbevelingen voor versterken positieve impact

- Ontwikkel een integrale landschapsvisie, incl. investeringsprogramma en benut bestaande deelvisies (waaronder nieuwe visie voor Sloerland)
- **Betrek College van Rijksadviseurs**

VERVOLG

- Vervolgonderzoek: mer, technische haalbaarheidsstudies en veiligheidsrisico's
- Volgende versies impactrapport als nieuwe informatie daar aanleiding toe geeft
- Ontwikkelen monitoringprogramma en bepalen nulsituatie
- Voortzetten participatie (Borselse Voorwaardengroep en participatie en communicatie vanuit provincie)
- Gemeente, provincie en Rijk in gesprek over Rijk-regiopakket
- Uitlopende planning leidt tot onzekerheden; behoefte aan duidelijkheid

LASTEN EN LUSTEN IN BALANS

Impactrapport bouw kerncentrales Borssele

versie 1.0

Dank voor uw aandacht!

UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

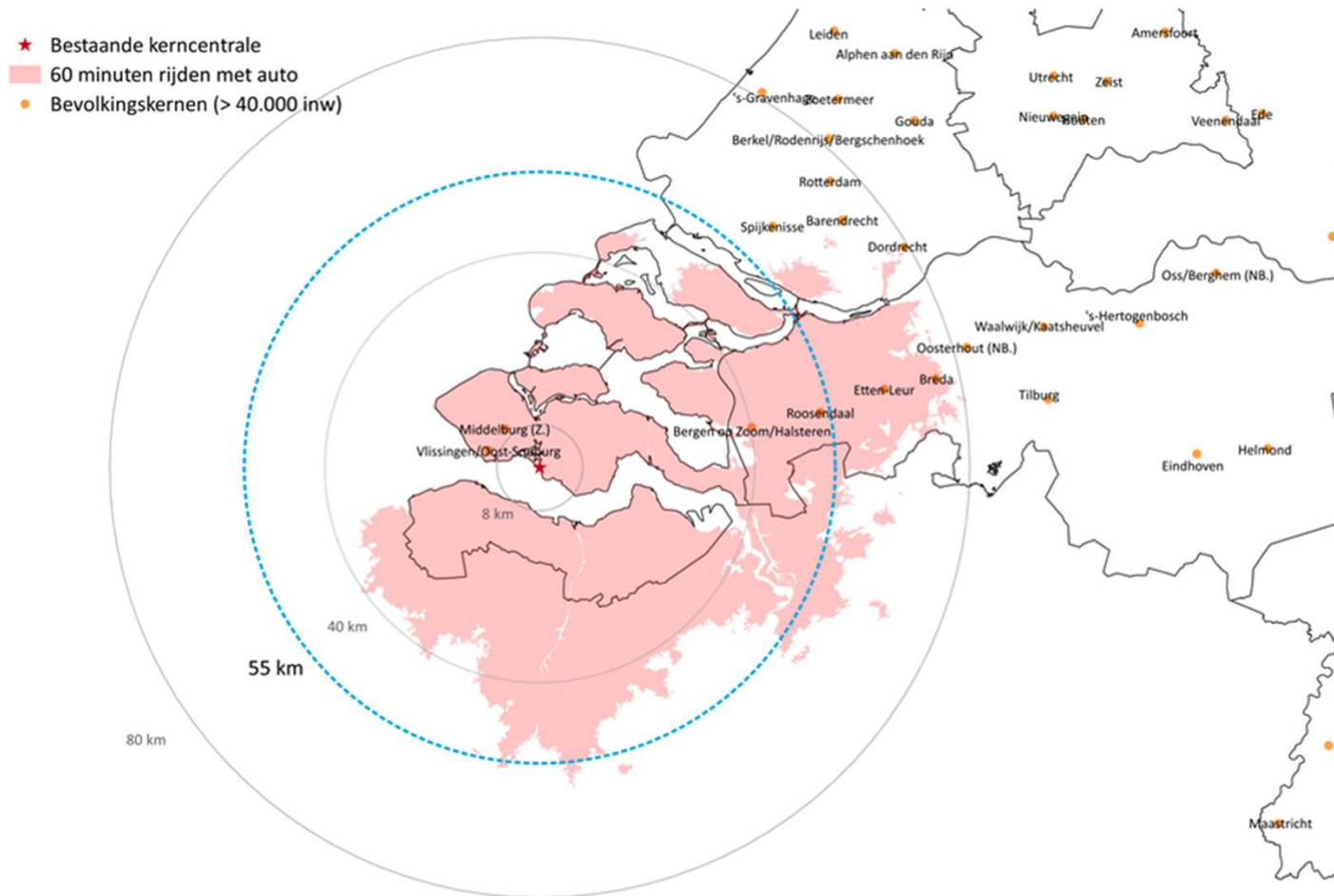
ly:ias

WONEN

- Meer mensen in Zeeland tijdens bouwproces → **omvang en samenstelling van de bevolking** verandert (tijdelijk)
- In Hinkley Point C: 64 procent van bouwpersoneel komt van buiten het VK
- **Vraag naar woningen** zal toenemen; grote vraag naar huurwoningen en verblijfsaccomodaties
- Risico: verdringing op de woningmarkt
- **Woonplezier** in directe omgeving kan (tijdelijk) minder worden door verlies van landelijke kenmerken, als gevolg van bouwwerkzaamheden.
- **Risico: 'boom & bust' op de woningmarkt** (daling woningprijzen na bouwperiode)

WONEN

Figuur 5.1: het ingeschatte vestigingsgebied van (tijdelijke) nieuwkomers tijdens de bouw van de kerncentrales

ZORG

- Meer mensen → **Meer vraag naar zorg** → risico: tekort aan zorgpersoneel/ **langere wachttijden**
- Meer verkeer kan, tijdens bouwperioden, leiden tot meer **verkeersincidenten**

VERKEER

- Meer verkeersbewegingen → **toename verkeersdrukke**. Waar en hoeveel meer drukke hangt af van logistieke keuzes en afspraken met bouwer. Bijvoorbeeld: pendelbussen, P+R's, transferiums etc. ?
- **Infrastructurele investeringen** in de regio kunnen **bereikbaarheid op lange termijn** verbeteren